

Kerk in de strijd tegen moderne slavernij

Auteur: Henk Jan Kamsteeg, medewerker van International Justice Mission in Nederland.

Sundari beefde toen ze bij een reddingsoperatie uit een bordeel in India naar buiten liep. Op de opmerking van een counselor dat ze niet meer bang hoefde te zijn, gaf zij het antwoord dat zij dit beseftte, maar dat dit de eerste keer in drie jaar was dat zij het zonlicht zag. Sundari was al die jaren gebruikt als seks slaaf.

Dit jaar staat Nederland op 30 juni stil bij het feit dat slavernij 150 jaar geleden werd afgeschaft. Dit is voor de Raad van Kerken reden een verklaring af te leggen over de rol die de kerken in de tijd van de slavernij hebben gespeeld, met daarin naar alle waarschijnlijkheid ook een schuldbelijdenis. Deze schuldbelijdenis is zeer te prijzen. Wel zou zij hand in hand moeten gaan met een kritische kijk op hoe kerken vandaag de dag betrokken zijn in de strijd tegen moderne slavernij. Met 27 miljoen slaven zijn er anno 2013 meer slaven dan ooit in de wereldgeschiedenis.

Rijstfabriek

Eind mei werden acht mensen bevrijd uit een leven van slavernij in Chennai, India. Drie volwassenen werden al meer dan zes jaar vastgehouden in een rijstfabriek. Vier van de kinderen en een baby groeiden er op. De meeste slaven waren ziek en ondervoed. Het werk in de rijstfabriek was uitputtend. De slaven moesten lange dagen maken. Vrij kregen zij nooit. Ze kregen slechts sporadisch te eten en dus nauwelijks genoeg om krachten op te doen voor hun slavenwerk. Privacy hadden de slaven ook niet. Ze woonden in een cementen schuurtje dat vastzat aan het huis van de eigenaar van de fabriek. Hun leven werd volledig gecontroleerd door hun eigenaar. Kumar, een van de slaven, vertelde na zijn bevrijding dat hij verschillende keren had geprobeerd te ontsnappen. Maar zijn eigenaar had hem elke keer gepakt en vervolgens mishandeld, zozeer zelfs dat Kumar door de slagen nu doof is aan een oor.

Na hun bevrijding vertelden de volwassenen en de kinderen hun verhaal aan regeringsmedewerkers die samen met de christelijke mensenrechtenorganisatie International Justice Mission (IJM) de operatie hadden geleid. De autoriteiten stelden officieel vast dat de gezinnen inderdaad slachtoffer waren van slavernij. De drie volwassenen kregen een vrijheidscertificaat, dat hun recht geeft op een schadevergoeding van de overheid.

Seksindustrie

In maart werden vijf mannen in Calcutta, India, veroordeeld tot een gevangenisstraf om hun rol in mensenhandel voor de seksindustrie. Een van de mannen, de beruchte Nakul Bera, werd ook schuldig bevonden aan verkrachting.

Het ging om twee zaken. De eerste daarvan begon in 2009 met een reddingsoperatie waarbij vier jonge vrouwen werden bevrijd uit een bordeel. De slachtoffers vertelden verschrikkelijke verhalen over wat hun was aangedaan. Zo getuigde een van hen dat Bera de meisjes in het bordeel eerst zelf verkrachtte als een soort 'welkomsritueel'. Wanneer de meisjes weigerden een klant te ontvangen, werden zij mishandeld, verkracht en gemarteld. Een van de meisjes vertelde 25 klanten per dag te hebben. De IJM-advocaat die betrokken was bij de zaak, zei dat met de veroordeling van Bera honderden meisjes nu veilig uit zijn handen blijven.

De tweede zaak begon in 2010, toen IJM de politie assisteerde bij de bevrijding van twaalf meisjes. Allen waren mishandeld en werden verkocht voor seks. De man die werd gearresteerd, bleek eigenaar te zijn van een keten van bordelen.

Het zijn slechts enkele van de vele verhalen over grof onrecht die IJM-collega's uit landen als India, Cambodja en De Filipijnen regelmatig vertellen, verhalen over de gruwelen van

moderne slavernij enerzijds en de effectieve aanpak van dit onrecht anderzijds. Een aanpak die het gevolg is van de Bijbelse oproep het recht te zoeken, tirannen in toom te houden, wezen te beschermen en weduwen bij te staan (Jes. 1:17).

Stilzwijgen

Niet alles wat in de Bijbel staat, is even gemakkelijk te begrijpen; over van alles en nog wat kan dus gediscussieerd worden, maar hierover is Gods Woord glashelder: (1) God is liefde en (2) God haat onrecht.

Maar wie vertelt dit aan het gezin dat al jaren vastzit als slaaf in een steengroeve in India en werkelijk geen kant op kan? En aan het meisje van dertien dat slachtoffer is van mensenhandel en in een bordeel in Mumbai dagelijks tientallen keren wordt verkracht?

Wat betreft slavernij leefden er in de kerk altijd twee opvattingen. Aan de ene kant werden Bijbelse argumenten gebruikt slavernij goed te praten en aan de andere kant waren het mannen als William Wilberforce en Martin Luther King jr. die met de Bijbel in de hand de grootste abolitionisten (voorstanders van de afschaffing van slavernij) werden.

Die tweeslachtigheid zie je ook vandaag de dag nog ten aanzien van moderne slavernij.

Geen predikant natuurlijk die vanaf de kansel verkondigt dat mensen in steengroeven uitgebuit en in bordelen verkracht mogen worden, maar ons gezamenlijk stilzwijgen over de vernederingen en martelingen die momenteel massaal plaatsvinden is niet minder ernstig. Of zoals Edmund Burke eens zei: 'Alles wat nodig is voor kwaad om te overwinnen, is dat goede mensen niets doen.'

Kwetsbaren

Tegenwoordig maakt niet meer je huidskleur je tot tweederangsburger, maar je financiële situatie. Armen worden gewelddadig onderdrukt. Zij zijn gemakkelijke slachtoffers voor uitbuiting, misbruik en mensenhandel. Vroeger kon men een slaaf kopen voor omgerekend € 30.000,-, tegenwoordig kost een slaaf minder dan € 100,-. En daarmee is deze groep kwetsbaarder dan ooit. Mensen zijn *disposable people* geworden.

We kijken met spijt en met schaamte terug op de geschiedenis van slavernij. We denken dat we beschaafder zijn dan vroeger, maar de feiten weerspreken dat. Hoe kijkt ons nageslacht over 150 jaar terug op de 21ste eeuw? Zullen zij dan inzien dat ook deze periode een zwarte bladzijde in onze geschiedenis is? Of kunnen ze juist trots zijn op de erfenis die we hun hebben nagelaten?

Gary Haugen, oprichter van IJM, stelt: 'Wanneer onze kinderen ons vragen waar we waren toen de kwetsbaren in onze tijd ons nodig hadden, hoop ik dat we kunnen zeggen dat we kwamen opdagen – en dat we op tijd waren.'

Rechtszaak

Niet alle kerken doen er het zwijgen toe. Er zijn kerken die in de voetsporen van Wilberforce en King treden. Sommige kerken hebben zich daartoe verbonden aan het werk van IJM. IJM heeft als doel mensen recht te verschaffen die lijden onder gewelddadig onrecht. Hiertoe zet de organisatie undercover, advocaten en sociaal werkers in om mensen te bevrijden uit slavernij en gedwongen prostitutie, hun daders te vervolgen en de slachtoffers te helpen hun leven in vrijheid opnieuw op te bouwen.

Het jongste meisje dat we zijn teggekomen in ons werk tegen seksslavernij was vijf jaar. In veel gemeenschappen waar IJM werkt, is een enorme daling te zien van het aantal piepjonge kinderen die beschikbaar zijn voor de commerciële seksindustrie, na partnerschap van IJM met lokale autoriteiten/rechtshandhavers. De gemiddelde leeftijd van minderjarige slachtoffers die IJM tegekomt in undercoveronderzoek is nu ongeveer zestien jaar.

Betrokkenheid

Kerken kunnen (moeten!) betrokken raken bij de strijd tegen onrecht. Dat begint ermee dat ze zich verdiepen in het thema, in het onrecht van moderne slavernij én in wat God in de Bijbel zegt over recht doen.

Een speurtocht op internet levert voldoende informatie op over de omvang van het onrecht in onze tijd. Een zoektocht in de Bijbel biedt vervolgens talloze teksten waarin God zijn haat tegen onrecht uitspreekt. Neem alleen al de profeten. Zij roepen dingen die wij soms liever niet zouden willen horen: 'Bespaar Mij het geluid van jullie liederen; de klank van jullie harpen wil Ik niet horen. Laat liever het recht stromen als water, en de gerechtigheid als een altijd voortvloeiende beek' (Amos 3:24-25). 'Is dit niet het vasten dat Ik verkies: misdadige ketenen losmaken, de banden van het juk ontbinden, de verdrukten bevrijden, en ieder juk breken? Is het niet: je brood delen met de hongerige, onderdak bieden aan armen zonder huis, iemand kleden die naakt rondloopt, je bekommeren om je medemensen?' (Jes. 58:6-7).

DNA

Als duidelijk wordt wat de omvang van het onrecht in de wereld is en hoe de Bijbel daarover spreekt, gaan kerkelijke gemeenten ontdekken wat zij kunnen doen. Allereerst is gebed belangrijk, voor de mensen in nood en voor de werkers in het veld. Daarnaast kunnen kerken betrokken raken door gaven en talenten te gebruiken in werkzaamheden voor mensenrechtenorganisaties en door te collecteren voor organisaties die zich inzetten tegen slavernij.

Belangrijk is dat het thema onrecht niet slechts sporadisch ter sprake wordt gebracht. Recht doen zou gezien de oproepen van de profeten en de woorden van Jezus deel moeten uitmaken van het DNA van elke kerkelijke gemeente. Niets doen is simpelweg geen optie, tenzij we over 150 jaar opnieuw een schuldbelijdenis willen afleggen van onze afwezigheid in de strijd tegen de slavernij, maar nu in die van de 21ste eeuw.

International Justice Mission

International Justice Mission (IJM) is een christelijke mensenrechtenorganisatie die recht verschafft aan slachtoffers van slavernij, seksuele uitbuiting en andere vormen van gewelddadige onderdrukking. De vier hoofddoelen van de organisatie zijn: onmiddellijke bevrijding van en hulp aan slachtoffers, vervolging van daders, nazorg voor slachtoffers en aansturen op structurele verandering.

In 2012 heeft IJM, mede dankzij de steun van kerken, 2400 mensen bevrijd uit slavernij. In de afgelopen vijf jaar bracht IJM vrijheid aan meer dan 10.500 slachtoffers van geweld en onrecht en werkte de organisatie mee aan de veroordeling van meer dan 400 criminelen. Tegen honderden anderen loopt nog een rechtszaak.

Dit najaar verschijnt bij Ark Media de vertaling van het boek *Passie voor Recht* van Jim Martin, waarin hij ingaat op de vraag hoe kerken betrokken kunnen raken in de strijd tegen onrecht. IJM lanceert deze zomer een kerkenpakket met daarin onder andere studiemateriaal voor kleine groepen. Voor belangstellenden heeft IJM nu al een preekschets beschikbaar. U kunt een mail sturen naar contact@ijmnl.org. Ook heeft IJM een sprekersteam beschikbaar. www.ijmnl.org